

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

GESCHIEDKUNDIG OVERZICHT DER WETTEN BETREFFENDE DEN INDUSTRIEELN EIGENDOM

Openingsles van den Nederlandschen cursus van nijverheidswetgeving aan de Universiteit te Brussel door Mr DE RIJCKE, assistent aan de Universiteit

De uiterst uitgebreide stof van het nijverheidsrecht kan ingedeeld worden in twee volkomen afzonderlijke deelen : het een begrijpt de wetten, die de rechtsverhoudingen beheeren, ontstaan tusschen de nijverheid en de openbare machten, en die men soms bestuurlijk nijverheidsrecht noemt ; het andere deel, waarmee ik mijn leergang aanvang, bevat de wetten die betrekking hebben op hetgeen men den industrieelen eigendom noemt.

De wetten samengeordend onder deze laatste benaming, betreffen zekere privaatrechterlijke verhoudingen, voortvloeiende uit de industriele bedrijvigheid; bepaalde gemeenschappelijke kenmerken geven aan deze verhoudingen een onderling verband, hetgeen uitlegt dat men ze van het omvangrijk geheel der industriele bedrijvigheid heeft afgezonderd om er een onderscheiden tak van het recht van te maken. Deze bijzondere kenmerken kunnen aldus samengevat worden: de noodwendigheid aan den nijveraar de zekerheid te geven dat de vrucht van zijn arbeid en de vindingen van zijn verstand zullen geëerbiedigd worden. — De verschillende rechten aldus beschermd, zijn op geschiedkundig gebied van zeer onderscheiden oorsprong, zooals wij het verder zullen zien; niettemin stellen wij vast dat de juridische ontwikkeling tusschen die rechten

ten slotte op een zekere verwantschap wijst die aan het geheel den naam van Industrieelen Eigendom heeft gegeven.

Ik zal u verder in mijn leergang de schikkingen uiteenzetten van het positief recht in verband met de meeste dezer wetten. De wordingsgeschiedenis dezer wetgeving schijnt mij echter een nuttig onderwerp voor dit eerste college.

Naar onze moderne opvatting achten wij het heel natuurlijk dat iemand die door zijn verstand en door zijn werk een uitvinding heeft gedaan, welke als een factor van economischen vooruitgang kan gelden, de vruchten plukt van zijn opzoeken, dat iemand die zijne producten in een aantrekkelijken en een aangename vorm aan zijn klanten aanbiedt ten einde hunne gunst te verwerven, alleen de voordeelen geniet van hetgeen zijn verbeelding en zijn talent tot stand brachten. Nemen wij een oogenblik aan dat geen enkele wet deze uitslagen beschermde. Natuurlijkerwijze zouden wij, indien een buitenstaander zich dergelijke scheppingen toeëigent, dit als een onrechtvaardigheid en een inbreuk op het recht beschouwen.

De voortbrengselen van den geest roepen onwillekeurig in ons de gedachte op van een recht en vandaar de noodzakelijkheid van een sanctie ter bescherming van dat recht.

Hoe zonderling schijnt het ons dan ook te moeten vaststellen dat nog niet zo lang geleden, de maatschappelijke instellingen bijna geene bescherming voorzagen ten bate van den kunstenaar noch van den uitvinder. Dit verschijnsel kan men bijzonder goed waarnemen op het gebied der uitvindingen.

Gedurende eeuwen werd nooit eenige hulp noch bescherming aan den uitvinder verleend. Zeer lang integendeel was de maatschappelijke en economische inrichting van dien aard dat alle persoonlijk initiatief gestremd en gestuit werd. Een kort overzicht zal het ons bewijzen. Wij kunnen gerust de sociale en economische instellingen der Oudheid ter zijde laten, omdat te dien tijde bijna geen nijverheidsbedrijvigheid bestond en men trouwens in 't algemeen den handenarbeid minachtte.

Zooals gij weet, verkondigde het Christendom de veredeling van den arbeid. De prediking van het evangelie bracht te dien opzichte een ware omwenteling te weeg in de opvattingen der Oudheid (1); ze bestreed den smaad, die op den handenarbeid drukte en sterkte de gedachte dat het werk een deugd is en een plicht tegenover God: «Wie niet werken wil, moet niet eten» zegde de heilige Paulus.

In de Middeleeuwen zien wij de ambachten ontstaan en zelfs, in strijd met hetgeen men lang heeft gemeend, een zekere industriele bedrijvigheid; dit laatste punt werd door Henri Pirenne op meesterlijke wijze aangetoond (2). Maar wat het recht van den uitvinder aangaat, de Middeleeuwen legden evenmin belang daarvoor aan den dag als de Oudheid, eenvoudig omdat de geschiedenis der Europeesche huishoudkunde in die periode om zoo te zeggen geen enkele ontdekking op gebied van de nijverheid te boeken heeft.

Eerst met de Renaissance, van de 16de eeuw af, rijzen vraagstukken op, voortvloeiend uit die uitvindingen, die stilaan een algeheele kentering brengen in de Europeesche economie en uitloopen op de geweldige nijverheidsuitbreiding der 19e eeuw. Welke plaats bekleedt de uitvinder in deze tijden? — Wanneer men den toenmaligen toestand met onze huidige instellingen vergelijkt, wordt de uitvinder voorwaar weinig bemoeiigend behandeld, doordat het corporatief regime de industriele bedrijvigheid nauw besloten houdt binnen zijn streng afgebakende en onveranderlijke grenzen.

Het corporatief stelsel heeft misschien zekere

voordeelen opgeleverd op sociaal gebied; maar wat de industriele bedrijvigheid betreft, het wordt gekenmerkt door de nauwgezette en klein-geestige manier waarop de produktie geregeld wordt, de enge indeeling in ambachten, het monopolie van voortbrengst en verkoop, door de tot in het onzinnige doorgedreven neiging om alle voortbrengers op een voet van gelijkheid te plaatsen in elken tak van de nijverheid; door het hevig verzet tegen elke nieuwigheid, die dit ingewikkeld systeem zou doen ineensstorten. Daarom ook stellen wij een groote opschudding en een geweldigen weerstand vast bij de ambachten en neringen, die de staatsmacht met klachten en het gerecht met processen overrompelen, telkens wanneer een vindingrijke geest een technische verbetering verwezenlijkt, die de bestaande orde zou kunnen bedreigen. (3).

Men moet niet denken dat de machtige stuw-
wing der Renaissance deze opvattingen heeft kunnen uit den weg ruimen. De archieven toonen ons aan dat de oude gildegeest nog lang niet verdwenen was bij het uitbreken der Fransche Revolutie.

In het oog der corporatie is de uitvinder een hinderlijk en onrustwekkend wezen, dat men moet beletten schade te berokkenen. Ik overdrijf niet. Ziehier inderdaad een kenschetsend voorbeeld: in 1664 verbiedt de Regeering onder den druk der passementwerkers te Brussel, Antwerpen en Gent, het gebruik van een nieuw systeem van getouwen, waardoor een enkel mensch het werk zou kunnen verrichten van 16 werklieden. (4).

Dit voorbeeld bewijst ten volle den geestes-toestand, die algemeen in de corporaties heerschte. — Nochtans is het, uitgaande van het Centraal Beheer veeleer een uitzonderlijk feit. Inderdaad de verschillende organen der Regeering, de vorst, de provinciale staten en het magistratuur der gemeenten hebben in den loop der moderne tijden veel meer blijk van doorzicht gegeven dan de gilden; zij hebben integendeel getracht, in zover de macht der gilden het hun toeliet, de nationale economie te ontwikkelen en het ontstaan van nieuwe takken van de nijverheid te bevorderen.

Ten einde deze politiek, die men het mercantilisme heeft genoemd, te doen zegevieren, staan zij aan de uitvinders nu eens toelagen, dan weer nijverheidsoctrooien toe, die hun het voorrecht verschaffen een bepaald nieuw product te vervaardigen in een bepaalde gebiedsomschrijving.

(5). Deze politiek bereikt bij ons haren hoogsten bloei onder de Regeering van Karel van Lorreinen : tusschen 1750 en 1763 kent de Regeering 221 octrooien toe, daar waar er gedurende de heele 17de eeuw slechts een honderdtal werden verleend. (6). Op die manier wordt de ontwikkeling der nijverheid mogelijk gemaakt, en anderzijds verminderen die steeds talrijkere monopolien, welke aan de corporatieve regeling ontsnappen, en zelfs in sommige gevallen de toelating krijgen den naam van keizerlijke of koninklijke werkhuizen te dragen, den invloed der corporaties en bereiden ze den weg tot hun algeheele afschaffing voor, door de Fransche Revolutie.

Uit het moderne tijdperk moeten wij dus onthouden dat sedert de 16e eeuw, meer en meer de gedachte doordringt van het maatschappelijk nut van den uitvinder; meer nog, dat men den uitvinder beschermt of ten minste tracht te beschermen.

Werd de evolutie volledig doorgedreven, zoodat de uitvinder rechten bekomt bekrachtigd door de positieve wetgeving?

Naar mijne meening dient het antwoord hierop ontkennend te zijn.

Indien men aan den uitvinder eener verbetering een voorrecht, een industrieel octrooi toekent, is het niet de bedoeling hierdoor een recht toe te kennen en te bekrachtigen dat de uitvinder bezit door het feit dat hij iets uitgevonden heeft. Zooals het met gegronde redenen opgemerkt werd, was het voorrecht niet verklarend, maar slechts toekennend van recht. (7). Indien wij den rechtstoestand van een persoon, begunstigd door een industrieel voorrecht, volgens onze moderne rechtsopvattingen wilden bepalen, dan zouden wij het voordeel, toegestaan aan den eigenaar van een octrooi, een louter persoonlijk recht noemen te vergelijken b. v. met de voorrechten spruitend uit de toekenning van een adellijken titel.

Kortom, wij kunnen het vroeger stelsel bestempelen als een stelsel van begunstiging, van inschikkelijkheid vanwege het staatshoofd t.t.z. een stelsel van willekeur. (8).

Een bewijs hiervan is dat het verleende voorrecht soms terug ingetrokken werd, nl. wanneer de gilden zich benadeeld voelden en te heftig verzet aantekenden.

Gij ziet dat wij zelfs op het einde der 18e eeuw nog lang niet mogen gewagen van hetgeen wij

heden het eigendomsrecht van den uitvinder noemen.

* * *

Overigens heeft een gelijkaardige evolutie plaats gegrepen in zake kunst- en letterkundigen eigendom, een ander gebied dat de scheppingen van den geest betreft. Hier kunnen wij zelfs hooger opklimmen. Het Romeinsch recht, een essentieel positief en zakelijk recht, kende aan den kunstenaar geen enkel recht op de vruchten van zijn geestelijken arbeid toe. Ik herinner u hierbij aan de beroemde twistvraag aangaande het feit te weten wie van beiden den voorrang verdiende, de eigenaar van een houten plank of de kunstenaar, die op die plank een meesterwerk had geschilderd.

De Middeleeuwen kennen zelfs het woord kunstenaar niet. De schilder en de beeldhouwer zijn slechts «beeldenversierders»; de bouwmeester is een «meester-metser». (9). Het zijn ambachtslieden, die deel uitmaken van de gilden en die derhalve hun beroep slechts mogen uitoefenen mits de toestemming en volgens de regeling der corporaties. Maar natuurlijk in zoover zij zich aan de gemeenschappelijke tucht onderwerpen, genieten zij de bescherming der corporatie, waartoe zij behooren.

De Renaissance, zooals ik het zooeven zei in zake nijverheidsuitvindingen, opent nieuwe horizonten voor de kunst, dank zij vooral de bescherming der vorsten en der koningen, — begunstiging die dezelfde hevige aanvallen vanwege de gilden verwekt als die gericht tegen den uitvinder van industriele verbeteringen.

In Frankrijk vond Lodewijk XIV een even eenvoudige als schrandere manier om den twist te beslechten; hij vereenigde de kunstenaars in een nieuwe gilde, de «Académie royale de peinture et de sculpture».

Het heeft mij de moeite waard geschenen aan dit tamelijk prozaïsch ontstaan der Académie des beaux-arts te herinneren omdat deze instelling juist haar oorsprong te danken heeft aan een organisatie, waaraan de Koning van Frankrijk ze onttrekken wilde. De evolutie der opvattingen van arbeidsvrijheid in zake schilder- en beeldhouwkunst onder het Oud regime, ontwikkelde zich trouwens vollediger dan in zake nijverheidsuitvindingen, vermits in 1777, 12 jaar vóór de Fransche Revolutie, Lodewijk de XVI de schilder- en beeldhouwkunst gelijkstelde met de letteren en de wetenschappen en aan den kun-

stenaar de volledige vrijheid toekende, die hem tot dan toe ontbrak. Alle spoor van corporatieve overleving verdwijnt in de uitoefening der kunst, en de Academie kan terecht op haar zegel drukken «Libertas artibus restituta». (10).

Nochtans, alhoewel de kunstenaar van nu af de arbeidsvrijheid geniet, hetgeen nog steeds aan den nijveraars ontzegd wordt, mag men zich afvragen of hij ook die rechten bekomt, die de voortbrengselen van zijn geest voor namaak of nabootsing zullen behoeden. Niet meer rechten dan die voortspruitend uit een voorrecht worden hem vergund. Wij kunnen hieruit dus opmaken dat tot aan het einde der 18de eeuw noch op zuiver kunstgebied, — hetgeen niet zonder belang is, vermits wij verder zullen zien dat de principes, die den kunsteigendom beheeren ook in zake industriele teekeningen van toepassing zijn, — noch op gebied der technische uitvindingen geen enkel voorafbestaand recht tot grondslag van het octrooi of van het voorrecht werd inacht genomen. Wij mogen echter vaststellen dat dit recht in wording is, dat het stilaan ontstaat, en dat de politieke machten zonder het alsdusdanig in de positieve wetgeving op te nemen, er reeds de strekkingen van begrijpen en trachten de ontvoogdingsbeweging van de menschelijke persoonlijkheid en van haar meest edele uiting, de scheppingen van het verstand, te doen passen binnen de vermolmd omlijsting der corporatieve instellingen en der koninklijke voorrechten.

De pre-revolutionnaire philosophische beweging had onder meer bij ons een eigenaardigen terugslag op de politiek der industriele octrooien, die de Staatsmacht zoo mild had toegepast, omtrent het midden der eeuw, zooals wij daareven gezien hebben. De physiocraten vallen niet enkel de ouderwetsche voorrechten der gilden aan, maar ook, en met dezelfde heftigheid, de monopolies die door de regeering of door de staten toegekend worden. Zij beschouwen terecht beide voorrechten als hinderpalen voor de vrije mededinging, die op economisch gebied de beginselen volgt van gelijkheid en van vrijheid, die zij met volle overtuiging aanhangen. De invloed dezer beweging heeft voor natuurlijk gevolg een sterken achteruitgang van de politiek der industriele octrooien op het einde der Regeering van Maria-Theresia, en haar volkomen ondergang onder Jozef den IIde. (11). Deze keizer, zooals gij weet, wenschte zelfs de evolutie der nieuwe gedachten te bespoedigen: reeds in

1778 schafte hij de gilden en corporaties af. Wij weten welk lot deze hervorming te wachten stond, zoowel als al de andere hervormingen, die de wijsgeerig aangelegde vorst in ons land wilde invoeren.

* * *

Aldus hebben wij, na dit overzicht der vroegere instellingen de groote kentering bereikt, die de Fransche Omwenteling bewerkte op het einde der 18de eeuw, met als natuurlijk gevolg van dezen omkeer, de zegepraal van het individualisme.

Bijzonder sedert een vijftigtal jaren heeft men sterk gevit over de wantoestanden, waartoe het beginsel der absolute vrijheid, zooals ze geboren was in de Fransche Revolutie, vooral op maatschappelijk gebied aanleiding gaf.

Niemand trouwens denkt er heden nog aan de werkelijkheid te loochenen. Maar niettegenstaande zekere vergissingen, hoeveel weldaden; welk een vooruitgang, onder andere, buiten het politiek en wijsgeerig terrein, op gebied der instellingen, die wij thans willen bestudeeren. Dit recht op de voortbrengselen van den geest, totaal onbekend in de Oudheid, verdrukt in de Middeleeuwen, en ternauwernood vermoed in de moderne tijden, wordt door de Fransche Revolutie aangezien als de hoogste eigenschap der menschelijke persoonlijkheid.

De Revolutie heeft de corporaties afgeschaft en met hen het productie monopolie, dat zij nog steeds bezaten, theoretisch althans; maar zij heeft ook afgeschaft de industriele octrooien, die van de regeering uitgingen, omdat deze in werkelijkheid slechts toepassingen waren van het opperste recht van den souverainen vorst. Zij vervangt deze instellingen door de rechtstreeksche toekenning, aan den voortbrenger van het recht op zijn scheppingen, zoodat de maatregelen van positief recht, die zullen getroffen worden tot sanctie van dat recht, niet meer zooals vroeger een toekennend maar wel een verklarend karakter zullen dragen.

Het spreekt van zelf dat de rechtsgeleerden, die aldus dit nieuw tot dan toe onbestaand recht in het leven riepen, het trachten te rangschikken bij een der drie categorieën, die het Romeinsch recht ons overgeleverd heeft: de zakelijke, persoonlijke en verbintenisrechten. Zonder aarzelen geven zij de voorkeur aan de categorie der zakelijke rechten en meer bepaald aan het eigendomsrecht. «Wie door zijn werk een product bekomt, moet op dat product een volledig, een

absoluut recht hebben, schrijft een commentator der wet. Het product behoort den voortbrenger toe, omdat het ontstaan is uit een fysieke kracht, die hem eigen is, uit een verstand dat hem eigen is, en in een woord uit het gebruik en de toepassing der verschillende gaven die de natuur hem schonk en die zijn persoon ten volle eigen zijn. (12). Straks zal ik met u onderzoeken wat de moderne juridische opvatting over deze zienswijze denkt.

Eerst moeten wij echter een oogenblik tot het verleden teruggaan en nazien welk verloop het fabrieks- en handelsmerk die andere uiting van den industrieelen eigendom heeft gekend.

Hier vinden wij de instelling, in tegenstelling met hetgeen wij zagen aangaande de uitvindingen, reeds in de Middeleeuwen en zelfs in een zekere mate in de Oudheid. De Middeleeuwen kenden reeds de twee verschillende merken beschermd door de nieuwste Belgische wetgeving nl. de individueele en de collectieve merken.

Nochtans schijnt het wel dat de wetgeving op de fabrieksmerken in het corporatief stelsel een totaal verschillend doel nastreefde dan op onze dagen. Zonder twijfel was het fabrieksmerk te dien tijde, zoowel als thans, een teeken bestemd om de producten, 't zij van een voortbrenger of van een handelaar, 't zij van een groep voortbrengers te kenmerken.

Maar welk doel beoogde het corporatief regime door het gebruik der fabrieksmerken aan de voortbrengers op te leggen ?

Hoofdzakelijk een politiemaatregel. Zooals wij het reeds zegden was de voortbrenger te dien tijde niet vrij; hij mocht enkel de producten, behoorende tot de bedrijvigheid zijn corporatie, vervaardigen. Hij moest de hem streng voorgeschreven werkwijze toepassen en mocht slechts gebruik maken van de grondstoffen die door het reglement toegelaten worden. Deze verplichting verzekert de gelijkheid tusschen de leden der Gilde en de bescherming ten voordeele der verbruikers. Welnu, om de toezichtsmaatregelen te vergemakkelijken en om dezen die zich schuldig maken aan overtredingen der corporatieve reglementen beter te ontdekken, verplicht men de voortbrengers een individueel merk op hun producten te plaatsen. Het collectief merk zijnerzijds verzekert het naleven en in standhouden van het verkoopsmonopolie ten bate van de bestaande gilden. (13).

De filosofische beweging der 18de eeuw en het zegevierende omwentelingsgedachte

doen voor goed de laatste sporen dezer klein-geestige reglementatie verdwijnen. Voortaan mag iedereen niet enkel naar goeddunken voortbrengen en verkoopen, maar ook vervaardigen en verhandelen wat en waar hij wil. De handels- en nijverheidsvrijheid maakt de handhaving der merken overbodig, inzoover deze aangewend worden om de vrijheid te kórtwieken. Nochtans zou deze vrijheid slechts een denkbeeldig, een gevaarlijk recht hebben doen ontstaan, indien geen bescherming tegen bedrog en misbruik ware voorzien geworden, indien de fabrikant, die zijn naam en zijn merk had doen kennen en waardeerden door de hoedanigheid zijner producten, voortaan weerloos aan de bedrieglijke handelingen van gewetenloze mededingers had bloot gestaan. Daarom ook zal de wetgever moeten inzien, dat hij de private merken tegen misbruik hoeft te beschermen. Art. 16 van de wet van 22 Germinal jaar II houdt deze bescherming in. Maar alhoewel de wetgever opnieuw belangstelling betoont voor de fabrieksmerken, hoeft het geenszins gezegd dat hij een volkomen verschillend doel voor oog heeft. Wanneer de wetgever voortaan bescherming verleent aan het fabrieks- of handelsmerk, beoogt hij de vrijwaring der privatieve rechten van den handelaar of nijveraar die voor het eerst het merk gebruikt; anders gezegd de wet wil aan den eigenaar van het merk een middel verschaffen om aldus een deel van zijn patrimonium gaaf te houden.

Wij vinden hier het begrip van eigendom terug, nu niet meer toegepast op hetgeen de uitvinder of de kunstenaar voortbrengt, maar op de oorspronkelijke voorstellingen waarmee de nijveraar zijn producten individualiseert.

En terzelfder tijd ontwaren wij het verband, de verwantschap, tusschen instellingen, historisch zoo verschillend van oorsprong als de rechten van den uitvinder, van den kunstenaar, of van den bezitter van een handels- of fabrieksmerk.

* * *

Ik denk dat deze uiteenzetting wel volstaat om aan te toonen hoe deze instellingen, en andere nog die ons niet nutteloos moeten ophouden, een bijzonder eigen kenmerk dragen, en daarom gegroepeerd worden onder een enkelen naam : de industriele eigendom. Of dat rechtsbegrip van eigendom, toegepast op de verschillende rechten, waarvan wij zooeven den oorsprong en de wording onderzocht hebben, wel

degelijk met hun waren aard overeenstemt, moeten wij nu nog onderzoeken. Die gelijkstelling van het recht, dat de uitvinder heeft op zijn werk, met het recht van eigendom schijnt op het eerste zicht eene oplossing, die ons rechtvaardigheidsgevoel voldoet, omdat wij aan den uitvinder het krachtigst en het meest absolute recht wenschen toe te kennen, nl. het eigendomsrecht.

Nochtans stuit deze oplossing op allerlei rechtstheoretische moeilijkheden. Het is hier geenszins mijn doel u al de bijzonderheden uiteen te zetten der betwistingen, die hieruit ontstaan zijn sedert het begin der 19de eeuw. Ik moet u echter opmerkzaam maken op het feit, dat de voorstanders van het zoogezegd eigendomsrecht, aan dat recht een zoover gedreven karakter «sui generis» moeten toekennen, dat het recht ten slotte weinig gemeens heeft met het eigendomsrecht.

Inderdaad, daar waar de eigendom door zijn wezen en aard zelf zakelijk is, is het recht van den uitvinder louter verstandelijk; daar waar de eigendom zijn oorsprong vindt, 't zij in een overeenkomst, 't zij in een erfenis, 't zij in een langdurig bezit, en dus steeds steunt op een uitwendig feit, heeft het intellectueel recht een inwendige handeling, het werk van den geest, tot oorsprong; daar waar de eigendom principieel eeuwigdurend is, is het recht van den uitvinder noodzakelijk beperkt wat den tijd betreft. Andere verschillen zouden kunnen aangestipt worden hoe deze tegenstrijdigheden weldra de aandacht trokken der theoretici van het recht, en om de beweegredenen te verklaren, die onder meer Edmond Picard aangezet hebben een oplossing voor dit vraagstuk te zoeken.

Deze oplossing is de instelling van een vierde categorie rechten: de intellectuele rechten.

Ziehier in 't kort de redeneering van Edmond Picard: De verschillende voorwerpen, waarop de mensch tot op heden zijn rechtsbevoegdheid uitoefenen kon, zijn ingedeeld in drie categorieën: de juridische eigenschappen werden gerangschikt in de categorie der persoonlijke rechten, de menschenlijke handelingen werden verbonden aan de verbintenisrechten en de zaken aan de zakelijke rechten. Blijft een vierde groep voorwerpen die totnogtoe de aandacht niet heeft getrokken, die der intellectuele scheppingen. (14).

Alle voortbrengselen van den geest: uitvindingen waaraan een brevet kan toegekend wor-

den, fabrieksmodellen en teekeningen, fabrieks- en handelsmerken, kunstscheppingen, hebben een zelfde eigenschap om aanspraak te maken op een bijzondere regeling nl. zij spruiten voort uit het menschelijk brein. De geestelijke arbeid is het die aan al deze voorwerpen een grondslag voor wettelijke bescherming geeft, indien zij als nieuwigheid gelden. Zonder twijfel zal deze bescherming een ander kenmerk dragen voor ieder intellectueel arbeid in het bijzonder. Maar zij zal steeds, voor gelijk welke uiting van verstandelijken aard, grondig veéschillen, zoowel in haar wezen als in haren duur van de bescherming door de wet verleend aan den eigendom. Daarom ook besluit Edmond Picard dat men die soort van rechten niet langer moet bestempelen als eigendomsrechten, waarmee zij ten onrechte werden gelijkgesteld.

* * *

De nuttige draagwijdte der theorieën van Edmond Picard werd door sommige juristen in twijfel getrokken. Men heeft geschreven dat het weinig nut oplevert, te weten of een auteursrecht een eigendoms- of een intellectueel recht is, van zodra de partijgangers van beide stelsels akkoord gaan over het bijzonder wetsregime dat voor de voortbrengselen van het verstand voorzien is. (15). Ik ben de meening toegedaan dat die zienswijze verkeerd is.

Inderdaad het is hoogst noodig, met het oog op een rationeelen ontwikkelingsgang van de wetgeving, dat de wetgever tracht de juridische grondslagen van nieuwe wetsvoorschriften wel te bepalen, en het is even belangrijk dat de rechter, die de wetgeving moet toepassen, zijn interpretatie kunne steunen op wel afgelijnde begrippen. Om het praktisch nut van deze zuiver juridische opzoekingen te waardeeren, kan men genoegzaam wijzen op de volgende voorbeelden: de rechtspraak werd er toe genoopt te beslissen of een nijveraars den eigendom van een fabrieksmerk kan verwerven door middel van de verkrijgende verjaring, gevestigd op een dertigjarig bezit; en, in een anderen gedachtengang, moest zij beroep doen op de algemeene beginselen, die voortvloeien uit het eigendomsrecht om de vraag op te lossen of iemand, bezitter te goeder trouw van een octrooi, in dit langdurig bezit gelijkaardige rechten als die van den waren eigenaar kan putten, nl. het recht de namakers te vervolgen. (16). Die vragen zouden zelfs niet gesteld geworden zijn, indien de intellectuele

rechten waarvan sprake beter waren omschreven geweest binnen hun echte toepassingsfeer. Het onderscheid, gemaakt door Edmond Picard, heeft dus een niet te onderschatten praktisch belang. Het valt echter niet te betwijfelen, dat de wetgever tot nog toe geen duidelijke houding heeft aangenomen, aangaande de natuur der intellectuele rechten.

Dubbelzinnigheid blijft dus mogelijk. Nochtans dienen wij op te merken dat de Belgische rechtsleer bijna algemeen de meening van Edmond Picard toegedaan is. Zoodat Professor Vanderhaeghen terecht heeft kunnen schrijven, (17) dat men heden de gegrondheid erkent van den strijd, dien Edmond Picard gevoerd heeft tegen de gelijkstelling van intellectueel en eigendomsrecht, en dat de rechtsgeleerden, niettegenstaande het gebruik van het woord eigendom, algemeen rekenen, dat er geen spraak meer kan zijn van eigendom in den klassieken zin van het woord, op het gereguleerd terrein der technische en industriele voortbrengst. Met deze beteekenis, en met dat voorbehoud zal ik in den loop van dezen leergang de klassieke terminologie gebruiken.

* * *

Sprekende van de werken van Edmond Picard kunnen wij er nog aan toevoegen dat deze rechtsgeleerde weliswaar het onderscheid heeft doen uitkomen tusschen de intellectuele rechten en de andere categoriën rechten, maar nochtans niet heeft aangetoond welke den wezenlijken aard van deze nieuwe rechten is.

Deze vraag trouwens werd tot heden niet beslissend opgelost.

Men is tegenwoordig geneigd den industrieelen eigendom alleen uit een utilitair oogpunt te beschouwen, als een geheel van ordenende maatregelen, die den technischen vooruitgang en de ontwikkeling der nijverheid moeten begunstigen. (18). Noch de zedelijke begrippen, noch de menschelijke wil, zoo redeneert men, leggen den oorsprong uit van den industrieelen eigendom. (19). Indien er thans een wetgeving over dat onderwerp bestaat, dan is het niet uit rechtsgevoel, maar alleen omdat een der middelen ter bevordering van den economischen vooruitgang ligt in het kunstmatig vervormen van den intellectueelen rijkdom, die door zichzelf geen economische waarde heeft, — in een maatschappelijke rijkdom, t.t.z. in verhandelbare goederen.

Inderdaad, zoo zegt deze rechtsleer, opdat een bepaald voorwerp een economische waarde

vertegenwoordige, moet het nuttig en zeldzaam zijn, zooals de staatshuishoudkunde het ons voorhoudt. Een uitvinding, een schepping van den geest vatbaar voor industriele en dus nuttige toepassing, heeft door zich zelf geen waarde, vermits zij niet zeldzaam is. Van het oogenblik af dat zij door iedereen is bekend, wordt zij gemeengoed; eenieder mag er gebruik van maken en er nut uit trekken, zonder bepaald voordeel voor den uitvinder.

Doch niemand heeft er belang bij te werken zonder hoop op winst. Moest het dus den uitvinder, door een of andere tusschenkomst van den wetgever, niet mogelijk zijn zijn uitvinding te gelde te maken, of anders gezegd, moest de wetgever den intellectueelen rijkdom niet omzetten in economischen rijkdom, dan zouden geen uitvindingen meer gedaan worden, en zou de technische vooruitgang stil gelegd zijn.

Daarom ook is de wetgever, om te voldoen aan de behoefte onzer eeuw, die steeds den technischen vooruitgang nastreeft, tusschengekomen om aan het productief scheppingsvermogen kunstmatig, door de toekenning van het uitbatingsmonopolie een ontbrekende eigenschap, de *zeldzaamheid*, te verleenen die het aldus rangschikt bij de groep der economische goederen, met een verhandelbare waarde. Hierin en niet elders ligt de grondslag van den industrieelen eigendom. (20).

Zooals gij ziet, is deze theorie zuiver materialistisch. Zonder twijfel steunt zij op juiste begrippen, want de economie oefent een onbetwistbaren invloed uit op het recht.

Nochtans mag men zich afvragen of deze theorie op zedelijk gebied geen teleurstelling is, omdat zij het bestaan ontkent van een oorspronkelijk, van een natuurlijk recht ten behoeve van uitvinder en voortbrenger. Daarenboven, indien men geen anderen grondslag aan den industrieelen eigendom erkent, dan dit zuiver utilitair doel, waarom dan voorzien talrijke vreemde wetgevingen de vrijwaring van het zedelijk recht van den uitvinder, door bijvoorbeeld den eigenaar van het octrooi te verplichten in de vergunningsakte den naam te vermelden van den uitvinder, zelfs indien deze geen enkel geldelijk belang heeft bij de uitbating zijner ontdekking. (21).

Steunende op de historische wording van den industrieelen eigendom, ben ik veeleer geneigd te meenen dat deze instelling gevestigd is zoo-

wel op economische als op zedelijke grondslagen.

Mijne Heeren, hierbij wensch ik deze theoretische en abstracte uiteenzettingen te besluiten.

Ik zal u vragen met mij in de volgende lessen de schikkingen van positief recht te onderzoeken, die betrekking hebben op de verscheidene wetten waarover ik u heden in algemeene bewoordingen gesproken heb.

(1) Waelbroeck. Cours de droit industriel, Gand 1863, blz. 186.

(2) H. Pirenne. Les périodes de l'histoire sociale du capitalisme. Bullet. Acad. de Belg. 1914.

(3) Waelbroeck. Op. cit. blz. 222.

(4) H. Van Houtte. Histoire économique de la Belgique à la fin de l'Ancien Régime, blz. 48.

(6) H. Van Houtte. Projet d'une liste chronologique des octrois industriels du 16e au 18e siècle. (Congr. archéologique et historique de Gand, 1913, II, blz. 48).

(7) de Borchgrave. Evolution historique du droit d'auteur, blz. 22.

(8) Id. blz. 32.

(9) G. Bry. La Propriété industrielle, littéraire et artistique, blz. 557.

(10) Id. blz. 568.

(11) H. Van Houtte. Hist. écon., blz. 48.

(12) de Borchgrave, id. blz. 44.

(13) L. Dechesne. Histoire économique et sociale de la Belgique, blz. 138.

(14) Pandectes belge II, inleiding.

(15) Wauwermans. Le droit des Auteurs en Belgique.

(16) Le Grand. Le Fondement économique de la propriété industrielle, Paris 1937, blz. 43-44.

(17) Vanderhaeghen. La Propriété Scientifique (Nouvelles, Droits intellect. II), N° 21.

(18) id. Les Brevets (Nov., Dr. Intellect. I, blz. 167, N° 455).

(19-20). Le Grand. Op. cit. blz. 18-19.

(21) Zie b.b. Nederl. octrooiwet, art. 10 § 3. Oostenrijksche wet van 2 Juli 1925, § 50, Spaansche wet 26 Juli 1929, art. 59.

RECHTSPRAAK

95

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 23 November 1937.

Voorzitter : M. Soenens.

Op. Min. : M. Gesché.

MOTIVEERING VAN VONISSEN EN ARRESTEN.
— PROCES-VERBAAL IN FISCALE ZAKEN. —
BEWIJSKRACHT.

Een proces-verbaal opgesteld ingevolge de algemeene wet van 26 Augustus 1822 in fiscale zaken heeft bewijskracht zoolang het tegenbewijs ervan niet is ingebracht.

Een rechterlijke uitspraak, die er zich bij bepaalt te zeggen dat de feiten niet bewezen zijn zonder de redenen op te geven, waaruit de valsheid van het proces-verbaal wordt afgeleid, is niet voldoende gemotiveerd en dient verbroken.

Beheer van Geldwezen t/ Akst.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer De Wilde in zijn verslag en op de conclusiën van den heer Gesché, Eersten Advocaat-Generaal;

Gezien de voorziening :

Aangezien de voorziening gericht is enkel tegen het deel van het arrest dat den betichte vrijspreekt van de betichting van dienstweigering;

Omtrent het eenig middel, genomen uit de schending van artikelen 97 der Grondwet en 239 der algemeene wet van 26 Oogst 1822, doordat het bestreden arrest, het geloof miskennend aan een fiscaal proces-verbaal verschuldigd, den betichte vrijgesproken heeft, zonder vast te stellen dat de valsheid van het proces-verbaal bewezen was;

Aangezien de vervolging gesteund is op een proces-verbaal regelmatig opgemaakt, in den wettelijken vorm, door daartoe bevoegde ambtenaren, in zake van vervoer van koopwaren in den tolmotrek;

dat het proces-verbaal bestatigt dat de betichte « na op vraag van de tolbedienden zijn autorijtuig tot stilstand gebracht te hebben, geweigerd heeft zijne eenzelveigheid te doen kennen, zijn rijtuig in beweging gebracht heeft en in dolle vaart is doorgereden, derwijze dat een der bedienden is moeten wegspringen om ongelukken te vermijden »;

Aangezien die feiten, door het proces-verbaal vastgesteld, de inbreuk uitmaken, voorzien door artikel 324 van de algemeene wet van 26 Oogst 1822, gewijzigd door artikelen 31-33 der wet van 10 April 1933; dat, luidens artikel 239 van voormelde algemeene wet, het proces-verbaal in deze zaak bewijskracht heeft zoolang het tegenbewijs ervan niet is ingebracht;

Dat de echtheid der feiten door het proces-verbaal bestatigt, zich aan den rechter opdringt, zoolang deze de valsheid van het proces-verbaal niet vaststelt;

Dat het dus niet volstaat te verklaren zonder meer dat de feiten niet bewezen zijn, maar dat de rechter de redenen moet opgeven, waaruit hij de valsheid van het proces-verbaal afleidt;

Aangezien het bestreden arrest zich beperkt te verklaren, dat het feit II (dienstweigering) niet bewezen is;

Dat het arrest dus niet gemotiveerd is naar luid van artikel 97 der Grondwet en de bewijskracht van het proces-verbaal miskent, en aldus de door het middel ingeroepene wetsbepalingen schendt;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat het tegenwoordig arrest in de registers van het Hof van Beroep van Brussel zal overgeschreven worden, en dat er melding van zal gedaan worden in den rand van het vernietigd arrest;

Verzendt de zaak voor het Beroepshof van Gent; Veroordeelt den verweerder tot de kosten.

96

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 23 November 1937.

Voorzitter : M. Soenens.
Op. Min. : M. Gesché.

TAALGEBRUIK. — GERECHTSZAKEN. — HERZIENING IN STRAFZAKEN. — ADVIES VAN DRIE ADVOKATEN BIJ HET BEROEPSHOF. — ATTESTATIE VAN DEN SECRETARIS DER ADVOKATEN-ORDE.

Wanneer voor het Hof van Verbreking een procedure wordt ingeleid tot herziening van een arrest in strafzaken opgesteld in de Nederlandsche taal, is het niet enkel vereischt dat het advies van drie advocaten, ingeschreven bij het Beroepshof, dat door de wet bij dergelijke procedure wordt vereischt, in het Nederlandsch zou gesteld zijn, het is ook vereischt dat de attestatie van den secretaris der advocatenorde, bevestigende dat deze drie advocaten sedert 10 jaar ingeschreven zijn bij de balie, in het Nederlandsch gesteld weze, zulks op straf van nietigheid.

De Schepper t/ Van de Weghe.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer De Wilde in zijn verslag en op de conclusiën van den Heer Gesché, Eersten Advocaat-Generaal;

Gezien de vraag tot herziening van het arrest gevelde door het Beroepshof van Gent, den 13 Juli 1936, in de zaak van den aanvrager, betichte, tegen het Openbaar Ministerie en Van de Weghe Karel, burgerlijke partij;

Aangezien alle vraag tot herziening moet vergezeld zijn van een gunstig advies van 3 advocaten bij het Beroepshof, tellende tien jaren inschrijving ter Balie;

Aangezien, anderzijds, de rechtspleging voor het Hof van Verbreking, luidens artikel 27 der wet van 15 Juni 1935, moet geschieden, op straf van nietigheid, in de taal der bestredene beslissing;

Aangezien het arrest, waarvan herziening wordt gevraagd, in de Nederlandsche taal werd gevelde;

Aangezien dat de attestatie van den secretaris der advocatenorde, bestigende dat de drie voormelde advocaten tien jaren inschrijving ter Balie tellen, in de Fransche taal is opgesteld, dat het Hof dit stuk niet in acht kan nemen;

Aangezien uit geen ander stuk, voor het Hof voorgedragen, blijkt, dat de 3 advocaten, die hun advies hebben gegeven, de vereischte ancienniteit bezitten;

Dat aldus de voorwaarde, voor de ontvankelijkheid van de vraag vereischt, en door artikel 443, 3° van het Strafvorderingswetboek voorzien, ontbreekt, en de vraag niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Verwerpt de vraag, verwijst den aanvrager tot de kosten.

97

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

11e Kamer. 1 December. 1937.

Voorzitter : M. de Potter.
Raadsheeren : MM. Ernest de la Graete en De Beil.

Pleiters : Mrs Ooms en De Vis.

BELASTINGEN. — GRONDBELASTING. — VRAAG TOT VERMINDERING WEGENS NIET VERHURING. — VOORWAARDEN.

Een verhaal in vermindering van grondbelasting gesteund op het feit dat zekere gedeelten van een eigendom gedurende een bepaalden tijd niet zijn kunnen verhuurd worden, is niet ontvankelijk wanneer uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat de niet-verhuurde gedeelten bemeubeld zijn gebleven en de rekwirant dus in werkelijkheid het genot van gansch zijn eigendom heeft bewaard.

Opdat de vraag ontvankelijk zou zijn, zouden de rekwiranten dienen te bewijzen dat de te huur staande verdiepen niet bewoonbaar zijn gebleven, namelijk door het wegnemen van de noodige meubelen en door het afsluiten van water-, gas- en electriciteitsgeleiding.

Amelinckx t/ Beheer der Belastingen.

Gezien het hooger beroep bij het Hof van Beroep te Brussel op 16 Oogst 1935 ingesteld door rekwiranten tegen de beslissing van den Heer Directeur der rechtstreeksche belastingen der Provincie Antwerpen in dato 31 Juli 1935;

Gezien het exploit van beteekening van gemeld beroep;

Gezien de besluiten der partijen;

Gezien de overige stukken van den bundel;

Gehoord het verslag door Heer Raadsheer De Beil gegeven ter openbare terechtzitting van 10 November 1937;

Aangezien het verhaal regelmatig in den vorm en binnen den wettelijken termijn tre grifie van het Hof neergelegd, wordt aangeteekend tegen de beslissing van den Directeur der rechtstreeksche belastingen te Antwerpen, 1e directie, in dato van 31 Juli, die het bezwaar verwerpt dat op 8 Mei 1935 de requiranten hebben ingediend ten einde wegen te hoogen aanslag vermindering te bekomen van de grondbelastingen over het jaar 1934, verbonden aan een eigendom gelegen te Antwerpen, Dambruggestraat 308;

Aangezien het bezwaar hierop gegrond is dat gemeld onroerend goed slechts gedeeltelijk werd betrokken gedurende bewust belastingjaar door rekwiranten, die het gelijkvloers en het eerste verdiep in gebruik hadden, terwijl het tweede verdiep en het zolderverdiep, ondanks menige pogingen tot verhuring onbetrokken zijn gebleven;

Aangezien het eigendom van rekwiranten gekadastraerd is sectie G N° 243 en de ter verhuring gestelde verdiepen geen bijzonder nummer van het kadaster uitmaken, hetgeen bewijst dat deze oorspronkelijk niet bestemd waren om afzonderlijk verhuurd te zijn;

Aangezien uit de bestanddeelen van het dossier evenals uit de verklaring van den verhaler blijkt dat bewust gedeelte van het huis bemeubeld is gebleven; dat rekwiranten dus het genot van gansch hun eigendom bewaard hebben;

Aangezien een vaste rechtspraak uitgemaakt heeft dat, wanneer de eigenaar zelf van zijn goed geniet, er geen aanleiding bestaat tot toepassing van artikel 13 § 1 der samengeschakelde wetten;

Aangezien de rekwiranten om de aangevraagde vermindering te bekomen, zouden moeten bewijzen dat zij gedurende het jaar persoonlijk van de te huur staande verdiepen niet meer hebben kunnen genieten; dat bewijs inzonderheid zou moeten voortvloeien uit het feit dat de verdiepen onbewoonbaar zouden geworden zijn door het wegnemen van de onmisbare meubelen, door het afsluiten door de betrokken diensten van water-, gas- en electriciteitsgeleidingen;

Aangezien niet alleen rekwiranten dit bewijs niet aanbrengen doch erkennen dat de verdiepen gemeubeld zijn gebleven;

Om deze redenen :

verklaart het beroep ongegrond en verwijst rekwiranten tot de kosten.

98

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE MECHELEN

29 October 1937.

Voorzitter : M. Du Jardin.
Rechters : MM. Hellemans en Gerard.
Op. Min. : M. Ed. Baers.
Pleiters : Mrs Olbrechts en Buskens.

STRAFRECHT. — OVERTREDING. — INTELLECTUEEL BESTANDDEEL.

Indien een overtreding voltooid is door het enkel feit der materiele wetsovertreding en zonder dat men hoeft na te gaan of deze overtreding wetens en willens werd begaan, wordt er nochtans vereischt dat deze wetsovertreding het gevolg zij van een vrije wil opdat zij toerekenbaar weze aan den dader van het feit of van het verzuim.

Op. Min. en Stad Mechelen t/ Schevenals en V. Hamme.

Overwegende dat in artikel 119 van de bouwverordening het gebruik van het woord « of » een verbindende, en niet een scheidende beteekenis heeft, zooals dit waar te nemen in menige wetsteksten; dat het derhalve de Stad Mechelen vrij staat, de eene of de andere, en zelfs de twee individualiteiten van eigenaar en huurder, te vervolgen;

Maar overwegende dat, zoo een overtreding voltooid is, door het enkel feit der materiele wetsovertreding, zonder dat er dient nagegaan of deze overtreding wetens en willens werd begaan, er nochtans vereischt wordt, dat deze wetsovertreding het gevolg zij van een vrije wil, opdat zij toerekenbaar weze, aan den dader van het feit of van het verzuim; (Pand. Belges, V° Contr. Police N° 3);

Aangezien het den rechter van den grond, behoort, het bestaan van zulke toerekenbaarheid, onherroepelijk te beoordeelen; (Cass. 24 Juni 1872. Bull. des arrêts, 1872, bl. 432);

Dat in zake, zooals den eersten rechter het reeds heeft beslist, het feit van een huis te bewonen, waarvan de afloop van huiswater, vuilwater of ander water, of het overtollige van een regenput of waterbak, normaal geschiedt, aan den bewoner van dit huis, de overtuiging geeft dat dien afloop regelmatig gebeurt, wanneer hij de bouwwerken van dit huis niet heeft bijgewoond, en men niet kan beweren, hem de verplichting op te leggen, dure werken te doen uitvoeren, om zich ervan te verzekeren dat de afwatering aangelegd werd, volgens de reglementen, en heel bijzonderlijk indien, zich schikkend naar de voorschriften, hij de overeengekomen taks betaalt, die de stad heft, zonder voorbehoud, te maken.

Dat, indien de afwateringen aangelegd werden op onregelmatige wijze; dit feit alleen toe te schrijven is aan de nalatigheid of onbekwaamheid van de gemeentelijke agenten, en dat alleen de Stad (Burgerlijke partij) hiervan de gevolgen moet dragen;

Om deze redenen :

Gezien artikels 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 36, 40, 41 van de wet van 15 Juni 1935; 162, 176, 186 van het wetboek van strafvordering, waarvan de voorzitter de beschikkingen heeft aangeduid.

Uitsprekende op tegenspraak tegenover de beiden beklagden, bekrachtigt het vonnis waartegen beroep, veroordeelt de Burgerlijke partij (Stad Mechelen) tot de kosten der twee aanleggen.

* * *

Dit vonnis bekrachtigt de uitspraak van :

POLITIERECHTBANK TE MECHELEN

1 Juli 1937.

Rechter : Mr Van den Hende.
Pleiters : Mters Olbrechts en Buskens.

Aangezien art. 119 van het Bouwreglement der stad Mechelen voorziet, dat de overtredingen zullen vastgesteld worden tegelijkertijd ten laste van de eigenaars of huurders, bouwmeesters, aannemers, metsersbazen of alle andere personen belast met de leiding of de uitvoering der werken.

Aangezien de uitdrukking «eigenaars of huurders» er op wijst dat de eenen de anderen uitsluiten zooniet zou men de uitdrukking «eigenaars en huurders» hebben gebruikt.

Aangezien de wetten en reglementen welke een strafbepaling voorzien steeds beperkend moeten uitgelegd worden.

Aangezien de huurder buiten zake dient gesteld te worden.

Aangezien trouwens de burgerlijke wetgeving de werken door de B. P. gevraagd, steeds ten laste stelt van den eigenaar.

Voor wat de betichting A. betreft :

Aangezien dat de eigenaar bekend dat de drekstoffen van het verhuurde huis overloopen in de

riool, hetgeen door art. 97 van het Bouwreglement verboden wordt.

Aangezien hetzelfde art. 97 nochtans voorziet dat het Schepencollege voorloopige machtigingen kan toestaan om de overloop in de riool af te lossen, dat in dit geval de aflossing onderworpen is aan een jaarlijkschen cijns van honderd frank.

Aangezien het Gemeentebestuur dien cijns heeft geïnd of betaalbaar gesteld, dat in beide gevallen de machtiging van het Schepencollege stilzwijgend werd verleend, vermits zonder machtiging dien cijns niet betaalbaar gesteld wordt.

Voor wat de betichting B. betreft :

Aangezien de tweede betichte aanvoert dat hij het verhuurd huis gekocht heeft, dat hij het rioolstelsel niet kende.

Aangezien hij een grond van rechtvaardiging inroept, zich steunende op een feitelijke onoverkomelijke onwetendheid.

Aangezien in onderhavig geval deze onoverkomelijke onwetendheid werkelijk bestaat, daar hij de feitelijke omstandigheden niet kende die zijne nalatigheid strafbaar maakten.

Aangezien de aandacht van een kooper van een huis nooit gevestigd wordt op de wijze waarop de huishoudelijke waters van zijn woning afloopen en zich slechts bekommert om het bestaan van een degelijken afloop.

Aangezien elk redelijk en voorzichtig burger, die zich een huis aanschaff, in dezelfde onoverkomelijke onwetendheid zou verkeeren hetgeen de toetssteen is van dezen grond van rechtvaardiging. (Schuind, *Traité de droit Criminel*, bl. 48).

Aangezien de tweede betichte van zijn verkooper een onrechtmatigen toestand heeft overgenomen in strijd met het gemeentereglement, dat alleen de strafbaarheid ervan uitgesloten is.

Aangezien de stad Mechelen zich als burgerlijke partij heeft aangesteld, en de veroordeeling vraagt tot eene boete van 200 frank in het reglement voorzien, en dit voor het feit A en insgelijks de uitvoering van rioolwerken tengevolge de overtreding onder letters B.

Aangezien deze vraag niet gegrond is.

Om deze redenen :

Sprekende de twee betichten vrij zonder kosten. Wijzen de Burgerlijke partij af van hare vraag en leggen de kosten door haar gedaan ten haren laste.

99

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT (in beroep)

8^e October 1937.

Voorzitter : M. Reichler.

Rechters : MM. de Lanier en Van de Velde.

Op. Min. : M. Bohyn.

Pleiter : Mr Raes.

RECHTERLIJKE MACHT. — ART. 6 WET VAN 18 JUNI 1869. — AANDUIDING VAN VREDERECHTER. — VERVANGING TOEGELATEN.

ZITTINGSBLAD. — AUTHENTIEKE AKTE. — BEWIJSKRACHT.

Het K. B., krachtens art. 6 der wet van 18 Juni 1869 genomen, regelt de dienstbeurten in de gemeenten die in verschillende vrederechten verdeeld zijn, zonder echter uitsluitende rechtsmacht te geven aan een bepaalden vrederechter. De vrederechter, belast als politierechter te zetelen, mag derhalve vervangen worden door een collega.

Het zittingsblad, regelmatig onderteekeend door griffier en vrederechter is een authentieke akte die volstrekte bewijskracht heeft.

Op. Min. t/ De Grave.

Overwegende dat De Grave op 23 Februari 1937 vóór de rechtbank van Politie te Gent werd gedaagd als « verdacht van te Gent op 26 September 1936, ter herberg bevonden te zijn na het sluitingsuur »;

Dat het zittingsblad van gezegde rechtbank vermeldt dat De Grave werd gehoord, vertegenwoordigd ingevolge onderhandsche volmacht door Meester Logtenburg, advocaat te Gent ;

Dat de Rechtbank op tegenspraak heeft beslist bij vonnis d.d. 23 Februari 1937 dat het feit ten laste van De Grave bewezen was, en hem verwezen heeft tot een geldboete van 10 frank gebracht op 70 frank ;

Dat, bij dagvaarding van deurwaarder Claeys d.d. 19 Mei 1937, De Grave in verzet kwam tegen dit vonnis ;

Dat hij in omstandige conclusies beweerde dat het vonnis van 23 Februari niet tegensprakelijk te zijnen aanzien werd gewezen ;

Dat immers het bewijs niet voorhanden was dat hij op gemelde terechtzitting zou zijn verschenen door een drager eener bijzondere volmacht ;

Dat op de terechtzitting der Rechtbank van politie d.d. 2 Juni, De Grave gehoord werd in zijne middelen van verdediging, vertegenwoordigd, luidens het zittingsblad, door Meester Raes, ingevolge onderhandsche volmacht ;

Dat de Politierechter, bij vonnis d.d. 2 Juni 1937, op tegenspraak besliste dat de overtreding, ten laste van verdachte gelegd, ten genoegen van rechte bewezen was, dat het verzet niet ontvankelijk was, het vonnis waartegen verzet bekrachtigde, en verdachte veroordeelde tot een geldboete van 10 frank gebracht op 70 frank ;

Dat De Grave tegen dit vonnis hooger beroep instelde, waarover deze Rechtbank nu te beslissen heeft.

Overwegende dat de appellant in uitvoerige conclusies beweert :

A. 1) dat het vonnis a quo nietig is ;

Dat immers, tijdens de terechtzitting van 2 Juni 1937 waarop het werd uitgesproken, de Vrederechter van het tweede Kanton van Gent het recht niet had te zetelen als voorzitter der Rechtbank van Politie te Gent, omdat ingevolge het Koninklijk Besluit, dat de diensterde regelt voor het voorzitterschap van gezegde Rechtbank, de vrederechter van het tweede Kanton enkel als politierechter mag zetelen de tweede, vijfde, achtste en elfde maand van ieder jaar ;

2) dat het nietig is omdat het tegenstrijdige bevestigingen en beslissingen bevat ;

Dat het vonnis eenerzijds over den grond der zaak beslist, alsof het verzet ontvankelijk ware, en anderzijds dit verzet niet ontvankelijk verklaart;

B. Dat het vonnis van 23 Februari 1937 wel bij verstek gewezen werd, om de redenen aangehaald in de conclusies op verzet genomen;

A. 1) Overwegende dat het Koninklijk Besluit dat krachtens artikel 6 van de wet van 18 Juni 1869 genomen werd, de dienstbeurten regelt in de gemeenten die in verschillende vredegerichten verdeeld zijn, zonder echter uitsluitende rechtsmacht te geven aan een bepaalden vrederechter;

Dat de vrederechter, belast als Politierechter te zetelen, mag vervangen worden door een collega (Cass. 6 Maart 1911, Pas. 1911-1-157);

Dat het hier trouwens enkel de voortzetting geldt van een vroeger ingeleide zaak;

2) en B. — Overwegende dat het onbetwistbaar ten onrechte is dat de eerste rechter over den grond der zaak gewezen heeft, dan wanneer hij had verklaard dat het verzet niet ontvankelijk was;

Dat hij echter terecht heeft beslist dat het vonnis waartegen verzet, op tegenspraak werd verleend, en dat het verzet dienvolgens niet ontvankelijk was;

Dat de opeenstapeling van spitsvondigheden, door De Grave opgeworpen, in duigen valt, daar het zittingsblad van 23 Februari vermeldt dat hij, De Grave, op dien datum regelmatig vertegenwoordigd was ter terechtzitting door Meester Logtenburg;

Dat het zittingsblad, regelmatig onderteekend door den griffier en den vrederechter, een authentieke akte uitmaakt die bewijs oplevert (Cass. 24 September 1870; Pas. 1871-1-41);

Dat het niet overbodig is, voor de moraliteit der zaak, hier terloops te doen opmerken dat het stuk nummer 18 van den bundel, de bovenste helft is van de dagvaarding voor de terechtzitting der Rechtbank van Politie op 23 Februari, en dat dit stuk op de keerzijde draagt « Goed voor volmacht. E. De Grave. Gent 12-2-37 »;

Dat de appellant, bij monde van zijn raad, de echtheid van het geschrift en het handteeken niet heeft betwist;

Dat men uit deze beschouwingen mag afleiden dat het vonnis, uitgesproken op 23 Februari 1937, op tegenspraak werd gewezen;

Dat het dus enkel vatbaar was voor hooger beroep;

Dat, bij ontstentenis van hooger beroep gedurende den wettelijken termijn, dit vonnis kracht van gewijsde heeft verkregen sedert 6 Maart 1937;

Om deze redenen :

Gezien de wet van 27 December 1928, het Koninklijk Besluit van 12 Juni 1853, gewijzigd door Koninklijk Besluit van 1 September 1920, artikel 91, 40 van het Strafwetboek, alsook de artikelen 149, 152, 162 van het wetboek van strafvordering, door den Heer Voorzitter aangeduid;

De Rechtbank,

recht doende op tegenspraak,

Alle verdere of strijdige conclusies van de hand wijzende als ongegrond,

Aanvaardt het beroep;

En erover beslissende,

Bekrachtigt het bestreden vonnis voor zooveel het beslist heeft dat het verzet niet ontvankelijk is;

Doet het niet voor het overige;

Verwijst verdachte in de kosten van het verzet en in deze van het beroep.

100

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2de Kamer. — 2 April 1937.

Voorzitter : M. Van Hoofstadt.

Rechters : MM. P. Van de Velde en H. Deckers.

Referendaris : M. E. Van Houtte.

Pleiters : Mrs Majean, Carlo Van den Bosch loco A. Franck en J. Houben.

STRAFRECHTERLIJK GEWIJSDE. — INVLOED OP DE BURGERLIJKE VORDERING. — VERZEKERINGSOVEREENKOMSTEN. — VRIJWARING. — VERVAL VAN RECHTEN. — WAARDEERING VAN DIT BEDING. — AANTEEKENING VAN BEROEP TEGEN EEN STRAFRECHTERLIJKE BESLISSING. — GEMIS AAN NAUWKEURIGE INLICHTINGEN VANWEGE DE VERZEKERAAR. — GEEN RECHTSVERVAL.

De strafrechterlijke beslissing stelt ergo omnes het feit vast dat het voorwerp uitmaakt der strafrechterlijke veroordeeling.

Wanneer een verzekeraar in de gesloten overeenkomst een rechtsverval voorziet is zulk beding uitzonderlijk en moet het in engen zin verklaard worden.

Wanneer de overeenkomst voorziet dat de verzekeraar de leiding zal nemen van de burgerlijke rechtsvordering, is zulk beding niet toepasselijk op de strafrechterlijke proceduur.

De verzekeraar heeft de verplichting de verzekerde nauwkeurig in te lichten nopens dezes verplichtingen, wat betreft onder meer het beroep in te slagen tegen een strafrechterlijke veroordeeling.

De onwetendheid van den beroepstermijn in hoofde van den verzekerde en het daaruit volgend verzuim van beroep wettigt in den hoofde van den verzekerde geen rechtsverval daar hoewel niemand onwetend mag zijn van de wetten, dit de verplichting van den verzekeraar, den verzekerde nauwkeurig in te lichten, niet wegneemt.

De verzekerde moet in dit geval niet de gevolgen zijner onwetendheid dragen ten opzichte van den verzekeraar, zoodat deze laatste niet gerechtigd is een rechtsverval in te roepen.

A. v. d. P. t/Providentia.

1) Hoofdeisch : Aangezien partijen akkoord gaan dat aanlegger op verzet door de Politierechtbank van Eghezée in datum van 18 December 1934 werd veroordeeld tot eene politiestraf om bij een splitting aansluiting of kruising verwaarloosd te hebben den doorgang vrij te hebben gelaten aan den voerder Siewertz, van Reesemo komende op den rechterkant en dit vonnis kracht van gewijsde heeft bekomen.

Aangezien dienvolgens het erga omnes bewezen is dat aanlegger op verzet het hierboven omschre-

ven feit en de alzo vastgestelde fout heeft gepleegd.

Aangezien aanlegger op verzet nu omstandigheden aanhaalt dewelke strekken tot te hooren zeggen dat hij den voorrang van rechts niet kon (gebrek aan sein in hoofde van verzekerde van verweerder op verzet) of niet moest (feitelijke voorrang) eerbiedigen.

Aangezien geen bewijs of aanbod van bewijs aangaande deze feitelijke omstandigheden wordt geleverd en het dus overbodig is na te gaan of het bewijs daarvan nog mogelijk is in zooverre deze feiten niet tegenstrijdig zijn met het feit dat van nu af erga omnes bewezen is te weten het verwaarlozen den voorrang van rechts te eerbiedigen.

Aangezien dienvolgens de fout van aanlegger op verzet als eenige en onbeperkte oorzaak der litigieuze aanrijding blijft bestaan.

Aangezien het bedrag der schade niet betwist wordt.

2) Eisch in vrijwaring : aangezien den eisch in vrijwaring gesteund wordt op eene overeenkomst van verzekering;

Aangezien verweester op vrijwaring het bestaan ervan niet ontkent, echter beweert dat ingevolge het verzuim van aanlegger op vrijwaring der verplichtingen hem door de verzekeringsovereenkomst opgelegd en zijne onbegrijpelijke nalatigheid waardoor zij zelve zich niet gansch zooals zij het wenschte heeft kunnen verdedigen, aanlegger de gevolgen van het ongeval moet dragen.

Aangezien zonder het woord zelve te gebruiken verweester op vrijwaring « verval van rechten » inroept en deze steunt op het feit dat, wanneer zij alleen de leiding van het geding heeft, aanlegger op vrijwaring heeft nagelaten alhoewel daartoe aanzocht, beroep aan te tekenen tegen het vonnis der Politierechtbank van Eghezée.

Aangezien de gevallen « verval van rechten » van uitzonderlijken aard zijn uitdrukkelijk moeten voorzien worden en in engen zin verstaan.

Aangezien de overeenkomst tusschen partijen voorziet dat de maatschappij het proces leidt in geval van Burgerlijke rechtsvordering.

Aangezien in het litigieus geval het ging over een strafrechterlijke rechtsvordering en dus bovenvermeld beding niet van toepassing zijn kan.

Aangezien verder verweester op vrijwaring geen enkel beding der overeenkomst aanhaalt bij hetwelk het verval van rechten in het litigieus geval wordt voorzien.

Aangezien zulks niet belet alhoewel de bijzondere wetten op de verzekeringen bijzonder strenge vormen opleggen bij het vaststellen der wederzijdse rechten en verplichtingen, in geval van eene grove fout, onbegrijpelijke nalatigheid, zooals verweester het noemt, de verzekerde de gevolgen daarvan dient te dragen, gevolgen welke naar de omstandigheden verschillen en zelfs tot een feitelijk verval van recht op vergoeding kunnen leiden.

Aangezien echter zulke « onbegrijpelijke nalatigheid » of « verzuim van zijne verplichtingen » in het litigieus geval niet wordt bewezen.

Aangezien inderdaad na verschillende reden van verval te hebben beproefd verweerder op verzet nu

nog enkel en voor het eerst als nalatigheid inroept het verzuim, beroep te hebben aangeteekend.

Aangezien het echter blijkt uit de verhandelingen tusschen partijen dat aanlegger op vrijwaring slaafsch de onderrichtingen van zijn verzekeraar heeft gevolgd, niet op de hoogte was van den gang der zaken dewelke in feite door de verzekering werden geleid en aan dewelke steeds uitleg werd gevraagd, en indien het beroep niet werd aangeteekend is het omdat verweester verzuimde te verwittigen dat zulks wettelijk binnen een vast termijn moest gebeuren.

Aangezien indien niemand onwetend mag zijn der wetten zulks niet belet dat diegene welke als raadgever optreedt in rechterlijke aangelegenheden als plicht heeft zijn klient behoorlijk in te lichten.

Aangezien verweerder op vrijwaring dus zelf nalatig of minstens onzorgzaam is geweest en dus bij gebrek aan slechte trouw of werkelijke nalatigheid aanlegger op vrijwaring dewelke geheel op verweester mocht betrouwen en in feite betrouwde, van zijn onwetendheid niet de gevolgen moet dragen ten opzichte van verweester.

Aangezien dus geen nalatigheid of fout van burgerlijken aard wordt bewezen;

Om deze redenen :

De Rechtbank, maakt melding dat de beschikkingen van de artikelen 2 en 33 van de wet van 15 Juni 1935 toegepast werden voor het opmaken van het exploot en alle andere akten van rechtspleging welke het vonnis voorafgaan. Rechtdoende op hoofdeisch : verklaart het verzet ontvankelijk maar niet gegrond, dienvolgens zegt dat het vonnis bij verstek door deze Rechtbank d.d. 21en Juni 1935 geveld volkomen gevolg zal hebben, verwijst aanlegger op verzet tot de kosten van het verzet.

Rechtdoende op eisch in vrijwaring, veroordeelt verweester-aanlegger te vrijwaren tegen bovenstaande veroordeeling in hoofdsom intresten en kosten en veroordeelt verweerder tot de kosten.

NOTA. — Nopens de verplichting van den verzekerde beroep in te slagen tegen een strafrechterlijke veroordeeling, zie : Bizière L'Assureur, directeur du procès en responsabilité civile, blz. 5.

101

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 8 April 1937.

Voorzitter : M. Claeys.

Rechters : MM. Reyniers en Dosogne.

Referendaris : M. Maraite.

Pleiters : Mrs Varendonck en F. Dauwe.

LAST GEGEVEN AAN EEN BANK OM EEN IN FRANSCHEN FRANKEN OPGEMAAKTEN EN AANVAARDEN WISSELBRIEF TE INNEN. — DEVALUATIE DER FRANSCHEN MUNT. — INNING BINNEN DEN GEWONEN TERMIJN. — GEEN AANSPRAKELIJKHEID VOOR WAARDEVERMINDERING VAN DEN WISSEL.

De bankier die met het innen van een in Fransche franken opgestelden aanvaarden wissel gelast wordt en in het uitvoeren van dergelijken last, voorzichtig-

heid, voorzorg en spoed aan den dag heeft gelegd, kan hoegenaamd niet aansprakelijk worden gesteld voor de minderwaarde welke door dezen wissel wordt ondergaan ten gevolge van een onverwachte devaluatie der vreemde munt.

Evrard t/ N. V. Crédit Anversois.

Aangezien aanlegger die aan verweerster het verwijt richt eenen wissel ten bedrage van 22.779,15 Fransche franks getrokken op en aanvaard door eenen zekeren heer J. Faurand, nijveraars te Saint Etienne, aan eene Fransche bank ten gepasten tijde ter discontingering niet aangeboden te hebben ze voor deze Rechtbank heeft betrokken om zich te zien en hooren verwijzen hem ten titel van schadevergoeding wegens waardevermindering door dezen wissel opgelopen tengevolge van de devaluatie der Fransche munt welke op 26 September 1936 geschiedde de som van 12.461,33 frank te betalen met de gerechtelijke intresten en de kosten des gedings;

Aangezien uit de ter debatten voorgelegde stukken ten klaarste blijkt dat aanlegger aan wien op 26 September 1930 en 10 Februari 1931 twee achtereenvolgende kredietopeningen elk ten beloope van 50.000 Belgische frank door verweerster toegewezen geweest waren, den Donderdag, 24 September 1936, in den voormiddag den gezegden wissel aan deze heeft overhandigd met opdracht hem aan wien het aanging per expres toe te zenden en het bedrag ervan onder aftrek der discontokosten te innen;

Aangezien aanlegger die behoorlijk wist dat de afgifte van eenen wisselbrief opgesteld in Fransche franks geenszins de beschikbaarheid dezer fondsen van zelf insluit en dat de onmiddellijke omzetting door verweerster van de voormelde Fransche franks slechts bij middel van een «déport» verwezenlijkt kon worden, heeft juist om de kosten ervan (ongeveer 10 procent) te vermijden verweerster gelast den wisselbrief waarvan sprake vooreerst door eenen Franschen correspondent te laten disconten en daarna de opbrengst van het disconto omgezet in Belgische franks op zijne rekening te storten;

Aangezien het van zelf spreekt dat deze bewering — welke ook de naarstigheid zij die verweerster er aan heeft besteed, — naar aanleiding der menigvuldige en ingewikkelde vereischte pleegvormen, hoegenaamd niet binnen een termijn van min dan 48 uren regelmatig ten einde kon worden gebracht en zulks te meer dat de Fransche bankiers om pogingen tot speculatie op de devaluatie der munt van hun land te vermijden, en te verijdelen, al de geldverhandelingen zeer bemoeilijkt hadden en verweerster vooraleer den wissel aan haren Franschen correspondent ter discontingering te kunnen aanbieden verplicht geweest was zich tot den betrokkene te wenden om dezen toe te laten den voornoemden wissel in orde te stellen met een zegel door zijn handtekening onbruikbaar te maken;

Aangezien de aanspraak van aanlegger des te onredelijker voorkomt daar hij volkomen bewust

was dat verweerster een maand vroeger om twee door hem aangebrachte gelijkaardige geldverhandelingen te verrichten over 5 of 6 volledige dagen had moeten beschikken;

Aangezien aanlegger overigens zeer goed begrepen heeft dat verweerster om reden zelfs van de onverwachte devaluatie van de Fransche munt in de onmogelijkheid verkeerde ditmaal den haar toevertrouwd last te vervullen;

Aangezien inderdaad uit de bewoordingen van eenen door hem op 28 September 1936 geschreven brief ten duidelijkste spruit dat hij den 26en September 1936 verweerster verwittigd heeft dat hij geen belang meer had bij de discontingering van den kwestigen wissel en haar gevraagd heeft hem dezen terug te zenden;

Aangezien verweerster zich heeft verhaast aan het verlangen van aanlegger zoo gauw mogelijk voldoening te schenken vermits zij dezen reeds sinds den 13 Oktober 1936 in bezit van den aangevraagden wissel heeft gesteld;

Aangezien uit bovenstaande beschouwingen voortvloeit dat verweerster tegenover aanlegger niet de geringste fout heeft begaan maar integendeel in het uitvoeren van haren last voorzichtigheid, voorzorg en spoed aan den dag heeft gelegd en dat de vordering welke aanlegger heeft ingediend onder den invloed van de slechts luim en met het eenig doel te trachten op den toestand winstberekeningen te maken een tergend en roekeloos karakter bekleedt;

Aangezien verweerster in de hieronder vastgestelde som de billijke vergoeding zal vinden van het nadeel dat aanlegger haar op zulke wijze heeft toegebracht;

Aangezien aanlegger tevergeefs het recht betwist voor verweerster het bedrag van den eisch op meer dan 15.000 frank te ramen vermits artikel 24 der wet van 25 Maart 1876 uitdrukkelijk bedingt dat de bevoegdheid en de aanleg worden bepaald door 't bedrag der betwiste schuldvordering waarin de opgeëischte som begrepen is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluitschriften verwerpende, verklaart den hoofdeisch ongegrond; wijst aanlegger ervan af; verklaart den tegeneisch gegrond in de hierboven bepaalde maten;

Ontzegt aan verweerster het meer gevorderde;

Verwijst dienvolgens aanlegger aan verweerster te betalen de som van 500 frank met de gerechtelijke interesten en al de kosten des gedings, verleent akte aan verweerster dat zij den voorhanden eisch op meer dan 15.000 frank schat.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

102 **RECHTBANK VAN KOOPHANDEL
TE ST NIKLAAS**

31 Augustus 1937.

Voorzitter : M. Verschuren.
Rechters : MM. Verbeke en Behiels.
Referendaris : M. L. Thuyssbaert.
Pleiters : Mrs De Pesseroey en Van Goey.

**VERBINTENISSEN. — UITSTEL VAN BETALING. —
ART. 1244 B. W. — VOORWAARDEN.**

De schuldenaar die niet bewijst dat onvoorziene factoren zijn toestand zijn komen bezwaren en neerdrücken en die evenmin bewijst dat hij niet in staat is te betalen, kan niet genieten van het voorrecht dat artikel 1244 B. W. aan zekere schuldenaars in bepaalde voorwaarden toekent. De regelmatig aangegane overeenkomsten binden degene die ze hebben aangegaan en het past, telkens wanneer de wetgever zulks niet verhinderd heeft ten allen tijde en van iedereen te eischen dat hij de verbintenissen zou eerbiedigen, die hij vrijelijk heeft aangegaan.

Smet t/ Durinck.

Gezien de registreerde dagvaarding van 18 Augustus 1937 ;

Aangezien de vraag strekt tot betaling van 10.635 frank, zijnde de hoofdsom door gedaagde ontleend aan den eischer op 1 Augustus 1932, vermeerderd met de overeengekomen en vervallen rente ; dit alles te vermeerderen met den intrest van 6 % 's jaars op 10.000 frank, van den datum der inleidende dagvaarding af en de proceskosten ; bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borgstelling ;

Aangezien verweerder de schuld erkent en enkel om uitstel van betaling verzoekt ;

Aangezien verweerder, echter, geen enkele omstandigheid aanhaalt die de toepassing van art. 1244 van het B. W. zou wettigen ;

Dat het vaststaat, anderzijds, dat verweerder, bij het aangaan der leening, zich verplicht heeft het ontleende bedrag ter beschikking te stellen van den geldschietster op 1 Augustus 1937, zoodat de vraag om terugbetaling verweerder niet kon verrassen ; dat deze, integendeel, jaren vooruit den vervaldag kennende, er tijdig voor te zorgen had dat hij in staat was zijn verplichtingen na te komen ;

Dat, ten andere, wanneer verweerder, op 1 Augustus 1932, de verbintenis aanging de ontleende som terug te betalen op 1 Augustus 1937, hij volkomen op de hoogte was van den economischen toestand in het algemeen en van den staat zijner eigen zaken in het bijzonder ;

Dat gezien verweerder zelfs niet beweert dat onvoorziene factoren dezen toestand zijn komen bezwaren en neerdrücken, en dat hij, evenmin, bewijst dat hij niet in staat is te betalen, zoo kan hij ook niet genieten van het voorrecht dat art. 1244 B. W. aan zekere schuldeischers, in bepaalde voorwaarden, toekent ;

Dat, immers, wettelijk gemaakte overeenkomsten tot wet strekken voor hen die ze aangegaan hebben

(B. W. 1134) en het past, telkens de wetgever zulks niet verhinderd heeft, ten allen tijde en van iedereen te eischen dat hij de verbintenissen eerbiedige en naleve die hij vrijelijk heeft aangegaan (Hand. Gent, 13 April 1935 ; Hof van Ber. Gent, 5 Juni 1935 en 10 Nov. 1934 ; J. C. Fl. 1935, Nr. 5498, bl. 39 en Nr. 5526, bl. 127 ; 1934, Nr. 5461, bl. 237).

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, veroordeelt verweerder om aan den aanlegger de som van 10.635 fr. te betalen vermeerderd met de rente aan 6 % 's jaars op 10.000 fr. vanaf de dagvaarding ; verwijst verweerder in de kosten ;

Verklaart het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorbaat, niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling.

BIBLIOGRAPHIE

Henri VELGE. — Eléments de droit industriel Belge. — Deuxième supplément. — L'Edition Universelle S. A., Bruxelles. — 1937.

Het groot werk van prof. Velge « Eléments de droit industriel belge », in drie lijvige deelen is reeds enkele jaren oud en er is geen rechtsstof die zoo snel verandert als de tegenwoordige sociale wetgeving die voortdurend wordt herzien en aangepast aan de sociale omstandigheden en den economischen toestand.

In 1933 had prof. Velge een volledig nieuwe editie bezorgd van het derde deel van zijn boek onder den titel : « Les lois belges d'assurance et de prévoyance sociale » en tevens verscheen een kort eerste supplement om het overige van het boek volledig bij te werken.

Thans verschijnt een tweede supplement waarin de vele nieuwe wetgevende maatregelen die sedert 1933 in voege kwamen, zijn verwerkt geworden. Talrijke nieuwe gebieden zijn er in ontgonnen geworden (betaalde verlofdagen, 40 uren-week, familievergoedingen aan niet gesalarieerden, enz.).

Voor het overige is bij elke paragraaf van het groot werk den noodigen tekst gevoegd om het onderwerp volledig in overeenstemming te brengen met de heden-daagsche wetgeving.

Deze methode is voorzeker ingewikkeld doch prof. Velge werkt deze aanvullingen uit met zooveel klaarheid dat men dadelijk aan de hand van zijn boek met de grootste zekerheid den weg vindt in het oerwoud der tegenwoordige sociale wetgeving. De methode van prof. Velge heeft ook de groote verdienste dat ze ons een uitstekend overzicht geeft van de veranderingen die de sociale wetgeving van ons land heeft ondergaan gedurende de laatste vijf jaar.

Het feit dat deze veranderingen aanleiding gaven tot een boek van 169 blz. toont aan hoe overweldigend de groeikracht is van dezen tak van het recht.

Zeër terecht doet prof. Velge in de inleiding uitschijnen hoe noodzakelijk het zou zijn dat de oneindigheid van elkander opvolgende wetten zoo spoedig mogelijk zou worden gecodificeerd. Wij deelen van ganscher harte den wensch van den auteur.

René Victor.

BALIELEVEN

VLAAMSCHE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Op Vrijdag, 17 dezer, hield de Vlaamsche Conferentie eene belangrijke Algemeene Vergadering in «De Kapel van Bourgondië». De Voorzitter opende de zitting in aanwezigheid van een zestigtal confraters.

Als eerste punt op de dagorde stond eene bespreking der Wet van 20 Juli 1932 over de Rechten en Plichten der echtgenooten. Een inleidend woord werd verstrekt door confrater Mr F. Wittemans, die destijds een aanzienlijk deel der werkzaamheden in den Senaat voor zich nam bij het tot stand komen dezer Wet. Mr Fr. Wittemans is nochtans ook van oordeel dat eene herziening zich opdringt, wijl de rechtspraktijk heeft uitgewezen dat deze wet waarop zoo groote verwachtingen waren gebouwd geen volle voldoening schenkt wat hare praktische doelmerken betreft, en aanleiding heeft gegeven tot zeer verscheiden, ja tegenovergestelde beslissingen in de rechtsspraak.

Daarna verleent de Voorzitter het woord aan confrater Mr J. van Lennep die in zijne spreekbeurt zich wil beperken tot een eerste kritiek over artikels 214b en 214j; die trouwens veruit de belangrijkste zijn der nieuwe wet.

Spreker onderzoekt hoe door de Rechtsspraak reeds een aantal betwistingen werden uitgeschakeld: art. 214b kan ingeroepen worden wanneer de echtgenooten al dan niet in feite gescheiden leven; beslag kan gelegd worden niet op wat eenvoudig als loon wordt aanzien, maar ook op werkloozenstein, pensioengeld, enz...; er is geen grens voor de bevoegdheid van den Vrederechter voorzien, die dus eischen welke de vijfduizend frank per jaar te boven gaan mag beslechten; het artikel wordt niet van toepassing geacht na echtscheiding.

Maar dan onderzoekt spreker wat het beginsel kan zijn dat ten grondslag ligt aan het thans bestaande artikel 214b? Is het een vordering in onderhoudsgeld, een uitvoeringsmaatregel, of is het eene zelfstandige vordering?

Na ontleding dezer drie standpunten, met de gevolgen die er aan vastzitten, besluit spreker dat art. 214b een zelfstandige vordering beoogt, gesteund op de «bijstandverplichting en de huwelijkslasten». Geeft men dit karakter aan 214b dan is het toepassingsveld veel wijder, en zijn de gevolgen aanzienlijk. Dan kan o. m. de vordering geschieden voor de vrouw en de kinderen; kan de totaliteit der inkomsten worden in beslag genomen; dan kan een beslag gebeuren zelfs in de afwezigheid van eenigen nood; dan zou een beslag gerechtvaardigd zijn na echtscheiding, enz.

Het principe zelf dat ten grondslag ligt aan het artikel zou moeten bepaald. Spreker is van oordeel dat alleszins het principe «der foutieve verlating» zou aanvaard worden. Voor toepassing van art. 214j komen wij nog meer in het vage: waar is de jurisdictionele grens?

Waar is de grens «ratione materiae»? In hoeverre is dit artikel bindend voor derden? Geen enkel dezer drie punten is thans omlijnd; wat in de rechtspraktijk tot tegenstrijdigheden in de toepassing, en tot de meest onvoorzienbare beslissingen aanleiding geeft. Hier ook is de formulering van het principe noodzakelijk.

Deze grondige uiteenzetting en kritiek der bestaande wet door spreker, wordt door de vergadering hartelijk toegejuicht.

Mr Fr. Wittemans oppert het voorstel dat enkele confraters zich verder met de studie der bestaande wet en een voorstel van herziening zouden bezig houden. Dit voorstel wordt aangenomen.

Als tweede punt der dagorde bracht confrater Mr L. Claes enkele wenschen der jongere confraters naar voren.

Een kontaktnaam met jonge letterkundigen, kunstenaars, musici ware gewenscht; deze zouden in den schoot der Conferentie met eigen werk kunnen optreden. Ook ware een toenadering met jonge Noord-Nederlandsche juristen en intellectueelen van groot nut. Verder werd de wensch uitgedrukt dat de Vlaamsche Conferentie een wedstrijd in welsprekendheid zou inrichten waaraan een prijs zou verbonden zijn. Deze prijs zou den naam dragen van een welsprekend vooroorlogsch strijdend Vlaamsch jurist.

Het Bestuur betuigt zijn volle instemming met «deze wenschen» en belooft zijn best te doen om zoo spoedig mogelijk tot de verwezenlijking ervan te komen.

Ten slotte werd eene bespreking gewijd aan het zoo aktuele punt der Vlaamsche Wetenschappelijke Academiën.

Op deze vergadering ook, werd het standpunt der Zelfstandigheid der Vlaamsche Academiën door Prof. Mr Victor met kracht verdedigd. Hierover verder uitwijden ware nutteloos: al de Vlaamsche Wetenschappelijke middens, de Vlaamsche opinie en de Vlaamsche pers hebben reeds dit zelfde noodzakelijk standpunt ingenomen.

Te dezer gelegenheid werd door de Algemeene vergadering openlijk hulde gebracht aan Mr Victor voor den onvermoeibaren ijver door hem betoond, om tot de verwezenlijking van dezen rechtseisch te komen.

Hierna werd volgende Motie gestemd:

MOTIE

«De Vlaamsche Conferentie der Balie van Antwerpen, in algemeene vergadering van 17 December 1937, met eenparigheid van stemmen,

» Is van oordeel dat alleen het beginsel van de » volstrekte zelfstandigheid der Vlaamsche Wetenschappelijke Academiën, organisatorisch » volledig afgescheiden van alle dergelijke » franschtalige instellingen, door de Vlaamsche » Gemeenschap kan aanvaard worden;

» Eischt de integrale verwezenlijking van dit » beginsel;

» Beslist deze motie over te maken aan Regering, Parlement en Pers, en gaat over tot de » dagorde. »

Eene interpellatie van Mgr Ign. Van den Brande, betreffende het Jubelfeest der Vlaamsche Conferentie gaf aanleiding tot een langdurige bespreking. Wjl echter dit punt niet regelmatig op de dagorde werd gebracht, gaf het geen aanleiding tot stemming. De vergadering werd gesloten rond twaalf uur.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen. A. Somville, best.